

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.942(477+438+474.5)

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-2-2>

Алексєєва Т.І.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Гончарук К.О.

студентка
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Aleksieieva Tetiana

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of Tourism Business and Regional Studies Department
V.N. Karazin Kharkiv National University

Honcharuk Kateryna

Student
V.N. Karazin Kharkiv National University

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ МІЖ КРАЇНАМИ ЛЮБЛІНСЬКОГО ТРИКУТНИКА – НОВИЙ ФОРМАТ СПІВПРАЦІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОГО МИНУЛОГО

INTERNATIONAL RELATIONS BETWEEN THE COUNTRIES OF THE LUBLIN TRIANGLE – A NEW FORMAT OF COOPERATION THROUGH THE PRISM OF THE HISTORICAL PAST

У статті розглянуто історичні витоки зародження та подальшої співпраці країн Люблінського трикутника – України, Польщі та Литви. Проаналізовано угоди, які було складено протягом певного періоду часу, зроблено висновки. Виявлено можливості для посилення співпраці між ОБСЄ, Європейським Союзом, Радою Європи, НАТО і країнами Східного партнерства. Розглянуто можливість приєднання Республіки Білорусь до нового формату взаємовідносин і перетворення трикутника на квадрат задля подальшої спільної співпраці у напрямі розширення можливостей в галузі енергетики, оборони, культурній та соціальній сферах. Запропоновано та розглянуто молодіжну ініціативу щодо створення платформи для взаємодії молоді України з молоддю Литви і Польщі з метою розширення культурних, соціальних та освітніх зв'язків й обміну досвідом задля створення спільних проєктів. Зроблено висновки стосовно переваг та недоліків участі країн у новому форматі відносин між країнами Люблінського трикутника.

Ключові слова: міжнародні відносини, Люблінській трикутник, молодіжна ініціатива, співпраця, новий формат відносин.

В статье рассмотрены исторические истоки зарождения и дальнейшего сотрудничества стран Люблинского треугольника – Украины, Польши и Литвы. Проанализированы соглашения, которые были составлены в течение определенного периода времени, сделаны выводы. Выявлены возможности для усиления сотрудничества между ОБСЕ, Европейским Союзом, Советом Европы, НАТО и странами Восточного партнерства. Рассмотрена возможность присоединения Республики Беларусь к новому формату взаимоотношений и преобразования треугольника в квадрат для дальнейшего совместного со-

трудництва в напрямленні розширення можливостей в області енергетики, оборони, культурної та соціальної сферах. Предложена и рассмотрена молодежная инициатива по созданию платформы для взаимодействия молодежи Украины с молодежью Литвы и Польши с целью расширения культурных, социальных и образовательных связей, обмена опытом для создания совместных проектов. Сделаны выводы относительно достоинств и недостатков участия стран в новом формате отношений между странами Люблинского треугольника.

Ключевые слова: международные отношения, Люблинский треугольник, молодежная инициатива, сотрудничество, новый формат отношений.

The article examines the historical origins and further cooperation of the Lublin Triangle countries – Ukraine, Poland and Lithuania – Central and Eastern Europe, the history of which reflects the development of this region in the east of this part of the world. Combined by geographical proximity, foreign policy threats and a common socio-cultural tradition, they have a complex history of development and coexistence. The agreements made during a certain period of time are analyzed, conclusions are made. Opportunities have been identified for strengthening cooperation between the OSCE, the European Union, the Council of Europe, NATO and the Eastern Partnership countries. The possibility of joining the Republic of Belarus to a new format of relations and turning the triangle into a square for further joint cooperation in the direction of expanding opportunities in the field of energy, defense, cultural and social spheres was considered. The youth initiative on creation of a platform for interaction of youth of Ukraine with youth of Lithuania and Poland for the purpose of expansion of cultural, social and educational communications and an exchange of experience for creation of joint projects is considered. The future development of states and interstate initiatives depends on the active work of young people, the creation of the youth wing of the Lublin Triangle is a logical continuation of the interstate initiative, which will not only ensure youth participation in social and political life, but also positively affect Ukrainian-Polish-Lithuanian relations. thanks to youth diplomacy, will promote the development of European integration processes in Ukraine. An important initiative within the Lublin Triangle was the creation of a Lithuanian-Polish-Ukrainian brigade – LitPolUkrBrig, which provides for international peacekeeping and security operations under the auspices of the UN, EU, NATO and other international security organizations. Conclusions are made on the advantages and disadvantages of countries' participation in the new format of relations between the countries of the Lublin Triangle.

Keywords: international relations, the Lublin Triangle, youth initiative, cooperation, a new format of relations.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний стан розвитку міжнародних економічних відносин між країнами світового співтовариства потребує змін у напрямі створення об'єднань задля подальшої плідної співпраці. Поглиблення зв'язків в економічній, військовій, енергетичній, політичній, культурній, освітній та правових сферах є актуальними питанням в умовах нового формату співпраці.

Беручи до уваги історичне коріння взаємовідносин України, Польщі та Литви, можна констатувати, що процес розширення зв'язків між державами має перспективи подальшого розвитку. Одним з основних завдань має стати координація дій трьох держав з ефективної протидії актуальним викликам і загрозам спільній безпеці. Серед пріоритетних напрямів – спільна протидія гібридним загрозам із боку Росії, зокрема у боротьбі з дезінформацією, протидія COVID-19, участь у міжнародних організаціях тощо.

Важливість збереження тісної співпраці у рамках міжнародних організацій знаходить утілення у заяві країн Люблінського трикутника щодо Плану дій про членство України в НАТО, що є наступним необхідним кроком у цьому напрямі, а в подальшому – і членства в Європейському Союзі.

Люблінський трикутник підкреслює важливість створення інтенсифікації взаємодії між Європейським Союзом, Північноатлантичним альянсом та Східним партнерством та приділяє особливу увагу розвитку Ініціативи трьох морів. Країни формату підтримують співпрацю України з Тримор'ям та іншими регіональними форматами взаємодії [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на

які спираються автори. Дослідженням напряму історичного розвитку та взаємовідносин між Україною, Польщею та Литвою займалися багато істориків, політичних діячів та глав урядів. Серед них можна виділити найбільш відомих, таких як Л. Адамський, М. Войцеховський, В. В'ятрови, А. Вилцанс, І. Ільюшин, І. Туряниця, Л. Дрозд, Д. Горун, Л. Зашкільняк, О. Каліщук, Б. Максимець тощо.

Проблеми, пов'язані з розвитком українсько-польських відносин в історичному аспекті розглянуто І. Ільюшином, який описав специфіку сучасного історичного діалогу між Україною й Польщею та перспективи примирення обох країн.

О. Каліщук розглядала питання українсько-польського протистояння у роки Другої світової війни і чинники, які впливають на загострення суперечок навколо минулого.

Українсько-литовські взаємини розглядала І. Туряниця, яка висвітлила головні етапи розвитку двосторонніх політичних відносин між Україною та Литовською Республікою у 1991–2004 рр. і проаналізувала нормативно-правову базу цих відносин.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Відносини між Україною, Польщею та Литвою у сучасних умовах відбуваються у новому форматі й потребують значних якісних та кількісних характеристик, тому в обговоренні питань щодо роботи Люблінського трикутника необхідно більше уваги приділяти ролі молоді, яка завдяки своїй енергії, ініціативі та зусиллям може стати новою потужною платформою для розширення співпраці між країнами. Це треба вирішувати спільними зусиллями шляхом створення нових проєктів, освітніх, культурних та соціальних зв'язків.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є розкриття сутності та змісту сучасного історичного діалогу між Україною й Польщею, Україною і Литвою для визначення майбутніх векторів роботи Люблінського трикутника. Розглядаються перспективи подальшого розширення співробітництва у форматі «квадрату», в який може увійти і Республіка Білорусь. Пропонується заснувати молодіжну ініціативу, яка діятиме під егідою Люблінського трикутника та стане новою потужною силою для досягнення цілей молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Створення Люблінського трикутника – нової платформи тристоронньої співпраці Польщі, Литви та України – відкрило широкі можливості для подальших взаємовідносин між державами. Ця подія відбулася 28 липня 2020 р. в Любліні не випадково, а історично склалася ще 451 рік тому. Тоді за рішенням Сейму саме у цьому місті була заснована Річ Посполита – польсько-литовське об'єднання «вільних із вільними, рівних із рівними», до складу якого увійшли й розлогі території сучасної України. Ця подія майже на 200 років визначила долю Центрально-Східної Європи та багато в чому заклала підвалини для подальшого розвитку регіону.

Історично розвиток міжрегіонального співробітництва між західними областями України та воєводствами Польщі почався зі співпраці областей України, до яких входять Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Хмельницька й Рівненська області. Саме ці області найкраще контактують зі польськими Люблінським, Підкарпатським та Свентокшинським воєводствами [2]. Сьогодні між західними областями України та Люблінським воєводством підписано багато угод про співпрацю, які стосуються різноманітних сфер (табл. 1).

Аналіз табл. 1 показав, що найбільше угод між Люблінським воєводством Польщі та областями України складено з Волинською – 15 угод; на другому місці – Львівська (4 угоди); на третьому – Закарпатська та Івано-Франківська (по 2 угоди); на четвертому місці – Рівненська і Хмельницька області (1 угода).

Підписані угоди про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво є важливим складником стратегічного партнерства України та Республіки Польща, ефективним засобом європейської інтеграції України, а також практичним механізмом упровадження європейських стандартів на регіональному та місцевому рівнях.

Історично долі держав Прибалтійського регіону та України мають чимало спільного. Особливо це стосується Литви: саме у складі Великого Князівства Литовського українські землі зазнавали найменших утисків та користувалися фактичним рівноправ'ям. Тому литовська експансія на українські землі була мирною та позитивно вплинула на формування української нації. Середньовічна литовська держава у культурній сфері може вважатися спадкоємцем пращура української державності – Київської Русі [4].

Загалом у 1990–2008 рр. між Україною та Литвою було підписано 29 угод про міжрегіональне співробітництво: 15 – між областями України і повітами Литовської Республіки, а 14 – між містами. Станом на початок 2015 р. діяли 23 документи (угоди, протоколи, меморандуми тощо) про співробітництво на міжрегіональному рівні, у тому числі дві угоди про співпрацю на рівні областей України та повітів Литви, одна – на рівні районів, решта 20 – на рівні міст.

Активно розвивається співробітництво між Одеською, Миколаївською областями та Клайпедським повітом, Харківською, Запорізькою областями та Каунаським повітом, Івано-Франківською областю та Паневежським повітом, Черкаською, Львівською областями та Шяуляйським повітом, Чернігівською областю та Утянським повітом, Сумською областю та Тельшайським повітом, Тернопільською областю та Таурагським повітом, Волинською областю та Вільнюським повітом та ін. У рамках реалізації положень двосторонніх договорів сторони активно здійснюють низку спільних проєктів в економічній, науково-технічній і культурній сферах [5].

Відносини України, Польщі та Литви у процесі формування сучасних політичних, культурних та соціальних реалій Центральної Європи відкрили можливості для посилення співпраці між ОБСЄ, Європейським Союзом, Радою Європи, НАТО і країнами Східного партнерства. Це є необхідною умовою для протистояння загрозам, що виникають у сфері безпеки.

Успіхи країн Балтії у євроатлантичній інтеграції є наслідком виваженої політики їхніх лідерів та національної згуртованості народів цих держав. Проаналізувавши дії прибалтів щодо співробітництва та налагодження відносин з Організацією Північноатлантичного договору, можна з упевненістю сказати, що вступ Литви до Альянсу підказує Україні шлях до досягнення поставлених завдань. Налагодження відносин із країнами Балтії саме по євроатлантичних питаннях може стати тим позитивним чинником, що примусить Україну швидше проводити реформування власних структур.

Таблиця 1

Кількість укладених угод про співробітництво між західними областями України та Люблінським воєводством Польщі

Область України	Кількість угод	Рік укладення угоди
Волинська	15	1995 (3), 1996, 1998, 2000, 2001, 2002 (2), 2003 (2), 2005, 2006 (3)
Закарпатська	2	1999, 2006
Івано-Франківська	2	2000, 2005
Львівська	4	1998, 2000, 2003, 2007
Рівненська	1	2007
Хмельницька	1	1997

Джерело: складено авторами за [3, с. 125]

Історична спільність українців, поляків та литовців підтвердила необхідність створення нового українсько-польсько-литовського об'єднання. Так, із 2008 р. функціонує Міжпарламентська асамблея Україна – Польща – Литва, а з 2014 р. в Любліні несе службу Литовсько-польсько-українська військова бригада (ЛитПолУкрбриг) імені Костянтина Острозького. Метою її діяльності є підвищення рівня взаємної довіри між країнами, поліпшення безпечної ситуації в регіоні, а також участі в міжнародних миротворчих операціях. За час свого існування ЛитПолУкрбриг взяла участь у низці військових навчань (Brave Band, Common Challenge, «Кленова арка», «Анаконда» тощо) та пройшла сертифікацію НАТО, що підтвердило готовність бригади виконувати місії з підтримки миру відповідно до стандартів Альянсу [6].

Для розширення формату співпраці Україна, Литва та Польща виступають у майбутньому за приєднання демократичної Республіки Білорусь до Люблінського трикутника і створення Люблінського «квадрату». Однак час для цього ще не настав, тому що ситуація, що склалася в Білорусі має вплив не лише на двосторонні відносини цієї країни із сусідами, а й на ситуацію в регіоні загалом.

У XXI ст. в умовах глобалізації та динамічного розвитку і змін однією з провідних рушійних сил розвитку суспільства і держави стає молодь. Небайдуже відношення до того, що відбувається навколо, стійка та рішуча позиція щодо суспільно важливих питань стали суттєвими тенденціями в розвитку молодіжної ініціативи. У контексті поглиблення та поліпшення взаємодії між Україною, Польщею і Литвою саме молодь може стати тим об'єднуючим чинником, який забезпечить потрібний імпульс у розбудові дружніх міцних відносин трьох народів і закладе надійний фундамент для майбутнього узгодженого співіснування. Важливу роль у цьому відіграють орієнтованість держав на співпрацю з молоддю та молодіжна політика країн.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Проведений аналіз показав, що для кожної з країн – учасниць Люблінського трикутника важливим є не лише досягнення спільних цілей, а й національні інтереси держави.

Для Польщі – це додатковий інструмент посилення власних позицій як у регіоні, так і в ЄС та НАТО. Варшава традиційно наголошує на власних лідерських амбіціях у Центрально-Східній Європі та на прагненні грати роль «мосту» між Сходом та Заходом.

На відміну від Польщі Литва не має на меті здобуття статусу лідера. Згідно із зовнішньополітичною програмою 17-го уряду Литовської Республіки, мета Вільнюса – відігравати роль послідовного та передбачуваного партнера, експерта з питань реформ та інтеграції в європейську та євроатлантичні структури, готового прийти на допомогу тим, хто цього потребує. Виходячи з цього, Люблінський трикутник допоможе закріпити за Литвою імідж гарного сусіда та реалізувати один із принципів литовської зовнішньої політики – «допомагаючи іншим, ми допомагаємо собі».

Для України участь в Люблінському трикутнику – це можливість проводити більш суб'єкту зовнішню політику в регіоні, а в майбутньому – європейська та

євроатлантична інтеграція. Польща та Литва як колишні соціалістичні країни краще за інших розуміють, з якими проблемами на шляху євроінтеграції стикається Україна, саме тому їхня експертна підтримка в процесі втілення реформ є дійсно важливою. Крім того, поглиблення співпраці із західними сусідами, а саме інтеграція у спільний інфраструктурний, енергетичний та безпековий простір, збільшить можливість політичної інтеграції України до Європейського Союзу.

Бібліографічний список:

1. Кулеба, Чапутович і Лінкявічюс започаткували Люблінський трикутник – новий формат України, Польщі та Литви. URL: <https://mfa.gov.ua/news/kuleba-chaputovich-i-linkyavichyus-zapochatkuvali-lyublinskij-trikutnik-novij-format-ukrayini-polschi-ta-litvi> (дата звернення: 05.03.2021).
2. Шаблій О.І. Економічна і соціальна географія України. Львів : Світ, 2000. 638 с.
3. Каліщук О.М. Українсько-польське партнерство: сьогодення та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк – Світязь, 26–27 червня 2017 р. Луцьк, 2017. 136 с. URL: <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/Files/konfer-2017-svityaz.pdf> (дата звернення: 06.03.2021).
4. Замікула М. Українсько-литовські відносини у контексті євроатлантичних процесів у Східній Європі. URL: <https://nato.pu.if.ua/old/journal/2008/2008-9.pdf> (дата звернення: 07.03.2021).
5. Посольство України у Литовській Республіці (2015). Міжрегіональне співробітництво між Україною та Литвою. URL: <http://lithuania.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-it/regions> (дата звернення: 07.03.2021).
6. Концепція створення литовсько-польсько-української бригади LITPOLUKRBRIG. URL: <http://archiwum2013.mon.gov.pl/pl/artukul/8211.html> (дата звернення: 07.03.2021).

References:

1. Kuleba, Chaputowicz and Linkevičius started the Lublin Triangle – a new format of Ukraine, Poland and Lithuania (2020). Retrieved from: <https://mfa.gov.ua/news/kuleba-chaputovich-i-linkyavichyus-zapochatkuvali-lyublinskij-trikutnik-novij-format-ukrayini-polschi-ta-litvi> (accessed 05 March 2021).
2. Shablyi O. I. (2000). *Ekonomichna i socialjna gheografija Ukrainy* [Economic and social geography of Ukraine]. Lviv: World. (in Ukrainian)
3. Kalishchuk O. M. (2017). Ukrainko-polske partnerstvo: sohodennia ta perspektyvy: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Ukrainian-Polish partnership: present and prospects: materials of the international scientific-practical conference]. Lutsk – Svityaz, 136 p. Retrieved from: <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/Files/konfer-2017-svityaz.pdf> (accessed 06 March 2021).
4. Zamikula M. (2008). Ukrainko-Lytovski vidnosyny u konteksti Yevroatlantychnykh protsesiv v Skhidnii Yevropi [Ukrainian-Lithuanian relations in the context of Euro-Atlantic processes in Eastern Europe]. Retrieved from: <https://nato.pu.if.ua/old/journal/2008/2008-9.pdf> (accessed 07 March 2021).
5. Posolstvo Ukrainy u Lytovskii respublitsi (2015). Mizhregionalne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Lytvoiu [Interregional cooperation between Ukraine and Lithuania]. Retrieved from: <http://lithuania.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-it/regions> (accessed 07 March 2021).
6. Robert Rochowicz (2009). Kontseptsiia stvorennia lytovsko-polsko-ukrainskoi bryhady "LITPOLUKRBRIG" [The concept of creating a Lithuanian-Polish-Ukrainian brigade "LITPOLUKRBRIG"]. Retrieved from: <http://archiwum2013.mon.gov.pl/pl/artukul/8211.html> (accessed 07 March 2021).